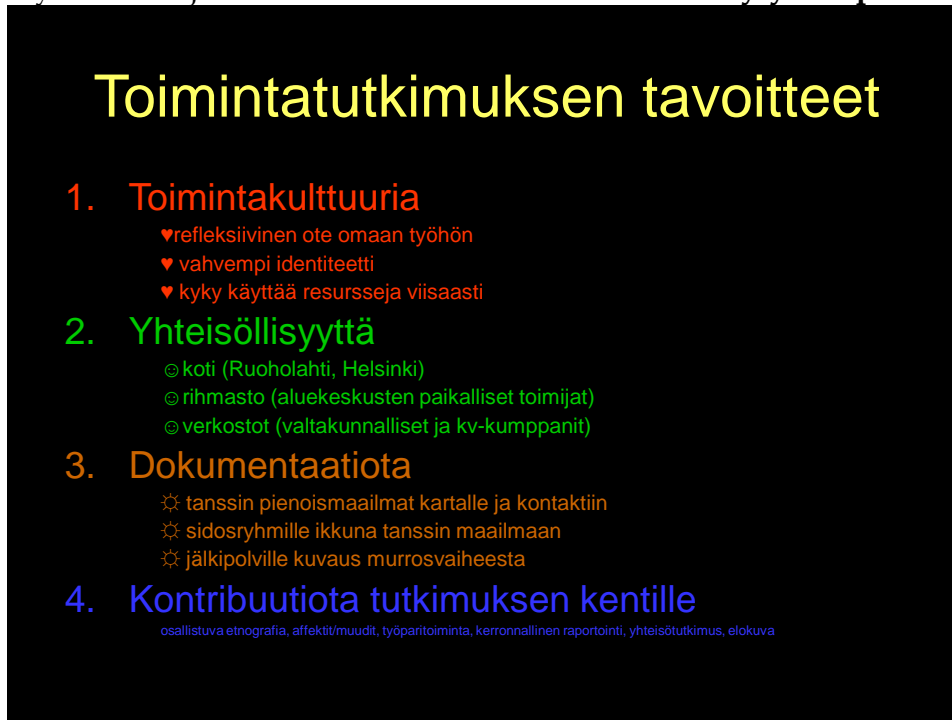

Peili ja aikakapseli – mitä tutkimuksesta jää käteen?

Tanssin hyvä -toimintatutkimushanke on perehtynyt tanssiin työnä ja käytännöllisenä toimintana Suomessa 2017-2020.

Lähtökohtana Isto Turpeisen ja Tanssin talo ry:n entisen toiminnanjohtajan Hanna-Mari Peltomäen väliset keskustelut, joissa todettiin tanssin murrosvuosien dokumentointitarve ja toivottiin tutkimuksellista tukea alan kipukohtien käsittelyyn. Teija Löytönen, tuolloin TeaK:lla, toi ehdotuksen toimintatutkimuksesta, ja tämän kautta löytyi Iston työpariksi työntutkija, jonka lähestymistapaan kuuluu etnografia ja joka oli kiinnostunut aloittamaan kriittisen, osallistuvan toimintatutkimuksen.

Tavoitteet eivät olleet ihan vaatimattomat, ja ne liittyivät tuolloin **demokraattisen yhteiskehittelyn** menetelmin eteenpäin puskettuun Tanssin talon suunnitelmaan, mutta myös sitä laajemmin **koko tanssialan toimintaedellytysten parantamiseen** (kuva 1).

Kuva 1.

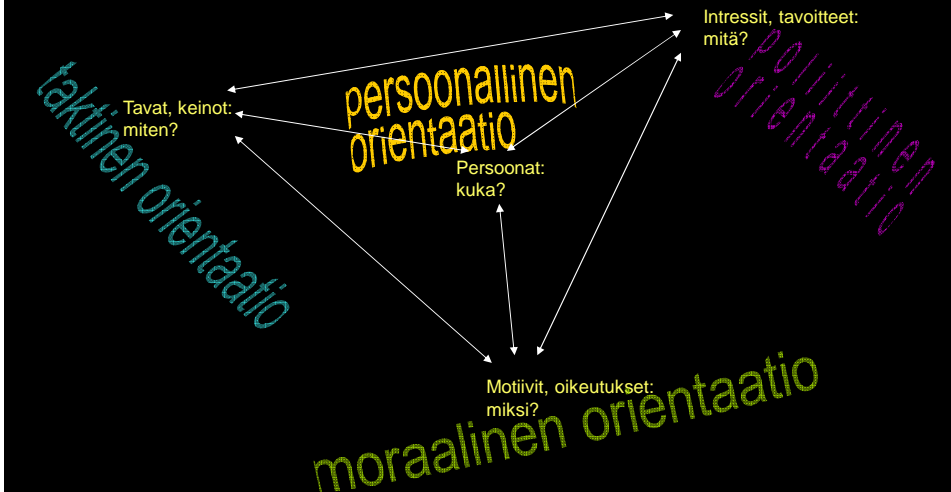
Toimintatutkimuksille tyypilliseen tapaan käytössä on ollut laaja valikoima menetelmiä **haastatteluista ja fokusryhmistä keskustelutilaisuuksiin ja työpajoihin**. Etnografialle tyypillisesti tutkijat ovat kohdanneet tutkittavansa näiden arjessa, **kokonaisvaltaisesti** omaa kehoaan ja persoonaansa altistaen. Matkustaen, kuunnellen, mutta myös osallistuen.

Lähestymme tanssia käytännöllisenä toimintana, moniulotteisesti (kuva 2).

Tuumaustauko

tanssiko käytännöllistä toimintaa?

(Räsänen – Trux (2012) Työkirja. Ammatillaisen paluu.
Helsinki: Kansanvalistusseura.)

Kuva 2.

Mitä ne **tanssin hyvät** sitten ovat, joita väitämme etsivämme? Ehkä se alkaa selvitä, kun avataan hieman tuon moraalisen orientaation moninaisuutta arkisessa työssä. Kuvan 3 *molemmat* sarakkeet kertovat *hyöistä* ja tarpeellisista asioista. Tehokkuushyvät tosin pyrkivät kaiken aikaa "korruptoimaan" toimintaa eli syrjäyttämään erinomaisuushyvät näiden paikalta toiminnan viimekätisinä päämäärinä. Tästä aiheutuu monenlaista ahdistusta ja kyynistä puhetta. Näin on kaikilla aloilla, ei ainoastaan tanssissa, ja erityisesti nykyisin vallitsevassa hallinto- ja johtamiskeskeisessä työelämässä, jossa tuntuu usein unohtuvan minkä vuoksi mitään työtä loppujen lopuksi tehdään.

Ai mitkä tanssin hyvät?

Sisäiset hyvät (erinomaisuushyvät)

erinomaiset suoritukset
tekee hyvää itselle
tekee hyvää muille
rakentaa yhteiskuntaa
palvelee ihmiskuntaa
hyväksi planeetalle
juuri tällaista syntyy vain tässä toiminnassa
sen aistii ja tuntee
toinen alan ihminen tunnistaa
imeytyy persoonaan
kasvattaa ihmiseksi
luo yhteiskunnan moraalista ilmapiiiriä
sillä on käyttöarvoa
ainutlaatuista
ulkopuolinen ei välttämättä näe
toiminnan päämäärä

Ulkoiset hyvät (tehokkuushyvät)

tavaroita, työkaluja
lämmitettyjä rakennuksia
apurahaa, lipputuloja
diplomeja, työmarkkina-asemia
palkintoja
mainetta, suhteita, nimeä
johtamisjärjestelmiä
asikasrekistereitä
markkinointikanavia
sponsoreita
se mitataan
sen voi siirtää kentältä toiselle
sillä on vaihtoarvoa
tarpeellista
kaikki näkevät
väline sisäisten hyvien saavuttamiseksi

Kuva 3.

Pienten piirien ja herkän työn vuoksi kerromme tulossa olevassa loppuraportissamme asioista joko rakenteellisella tasolla tai kuvaamme ihmisten toimintaa **etnografisen fiktion** avulla, kooten havainnoista "henkilöhahmoja", jotka eivät palaudu todellisiin henkilöihin.

Alustavia tuloksia toimintatutkimushankkeesta

Etnografia, tavoittaminen, kuuntelu, havainnointi

Etnografia tarkoittaa kansan kuvaamista. Sen ideaa on havainnollistettu **peilin** pitelemisenä tutkittavien edessä. Tähän ajatukseen saa otetta kysymällä ketä tai mitä kuvataan ja kenelle. Samalla muodostuu **aikakapseli** tuleville sukupolville. Mitä Tanssin hyvä -tutkimuksen luomassa peilissä näkyy?

Mitä **alan ihmiset** näkevät koko omasta alastaan, sen rakenteista?

aineellinen niukkuus suhteessa toimijamäärään <loputon selviytymiskamppailu, arjen luovuus

prekaari elämä <tanssijoiden kokemusasiantuntijuus

esittävän taiteen kiinteistöjen ulkopuolelle jääminen

apurahajärjestelmän seuraus: luottamuksen rakentaminen kollegojen kesken jatkuvaa kamppailua keskinäisen kilpailuasetelman voimaa vasten

pyöröovi <nuorten toiveammatti

hybriditeetti <innovatiivinen tulevaisuusammatti?

hajanaisuus, lajit <tanssijat, tutustukaa toisiinne!

modernin/nyky-/uuden tanssin välimatka muihin tanssin muotoihin <syvällistä keskustelua? väitellä nauttien?

riittämätön keskustelu: kuka nyky-yhteiskunnassa saa olla taiteen / kulttuurin tekijä? millä materiaalisilla edellytyksillä? miksi tämä työ on tärkeää, oikeutettua?

Mitä **alan ihmiset** näkevät itsestään, työstään?

Itseäsi et sieltä näe: emme voi kilpailla ihmisen oman kokemustiedon kanssa omasta elämästään.

Mitä alan ihmiset näkevät **toisistaan**?

Tulossa olevaan kirjaan suunnitellaan kuvausta - etnografisen fiktion turvatessa anonymiteetin - jonka kautta lukijat saavat myös oivalluksia erilaisista asemista ja siitä, **mitkä asiat liikuttavat kollegoja** näiden työssä, mikä on heille tärkeää. Joskus viereiseen harjoitussaliin on pitkä matka...

Entä **aikakapselina** toimiminen: mitä kapseliin jäi?

Edellä yritin kuvata, miltä tanssiala näyttää etnografian silmin. Osa näistä asioista tulee uutisena tanssialan ulkopuoliselle yhteiskunnalle – vaikka ne teille olisivat jo liiankin tuttuja hokemia. On tärkeää kertoa materiaalisista edellytyksistä ja systeemisistä takaisinkytkennöistä, erityisesti jotta ongelmia ei henkilöitäisi tai rakennettaisi alistavia myyttejä tyyliin "lapselliset tanssijat" tai "juoruavat tanssijat". Alan ongelmat pitää asettaa kontekstiin, osaksi koko yhteiskunnan ja maailman tilaa. Yleistä ajankuvaa:

- **prekaari työ**
- managerialismi ja välineellisyys
- itsepärjäämis-oikeus ja sankariyrittäjät
- hyvinvointi ja self help
- alustatalous, liiketoiminnan mikro- ja väliaikaismuodot <idea!
- luovuuden kaipuu
- yhteisöllisyyden kaipuu
- eriarvoistuminen
- ikääntyminen
- kaupungistuminen ja maaseudun tyhjentyminen
- maailmanlaajuiset uhat: ekologinen, taloudellinen
- some, tietoähky ja huhunvälitys (free lancereiden infra)
- backlash ja poliittinen väkivalta
- metoo ja demokratisoivat liikkeet

Mutta lupasimme enemmän kuin kurjuuskertomuksen. **Mitä peilistä näkyy ulkopuoliselle** siitä, mikä tanssissa kiehtoo, liikuttaa ja kannattelee? Ne tanssin sisäiset hyvät?

Kirjaan tulevat henkilöahmot saavat kertoa kukin omista valon hetkistään: koska hyvät asiat ovat toiminnan muodoille sisäisiä – usein ääneen lausumattomia – niiden esiin tuominen edellyttää hieman tarinallista lihaa luiden ympärille.

Teille voin ehkä kertoa, **mitä itse opin, omilta jalansijoiltani, kohtaamisissa erilaisten tekijöiden kanssa**. Pahoittelen, että tämän lyhyen tekstin sisällä en kykene ilmaisemaan niitä erityisiä tunnetiloja, jotka näitä oivalluksen hetkiä leimasivat, ja jotka tuntuvat merkeiltä sisäisten hyvien läsnäolosta. Nuo tunnetilat vaihtelivat yllätyksestä riemuun, syvään liikutukseen, seesteiseen rauhaan, toverillisuuteen ja ilkkuriseen hassutteluun – vain muutamia nimetäkseni. Toistaiseksi on ratkaisematta, millä kerronnan keinoilla voimme valottaa hyviä asioita kirjassamme ottaen huomioon, että varsinaisten tekijöiden ääni joudutaan muokkaamaan etnografisen fiktion kautta.

- **intensiteetin kerääntyminen ja purkaus, kuin sähköä, pelottavankiehtovaa**
- **yllättäen kysymys on hengittämisestä**
- **kysymys on katseesta, katselemisesta ja näkemisestä, vaatii opettelua!**
- **kysymys on tilasta, ei samantekevää ollenkaan**
- **tärkeää on kosketus, miten kaunis on ihmisten välinen kosketus**
- **partnerin kanssa pyörivä liike, keskipakoisvoima, tasapainon akseli, luottamus, hae se!**

- nojaudu ystäviisi
- matematiikkaa, kerto- ja jakolaskua, eksaktia, taituruutta, transsiin johdattavaa rytmiiikkaa
- tuki- ja liikuntaelinten huoltoa, joka huoltaa myös mieltä, iloa
- vitsaile kehollasi!
- tule sellaisena kuin olet!
- naisellisuutta, nais erityistä
- pojat, isät ja kasvaminen
- solidaarisuutta, opitaan kantamaan vastuuta toisistamme
- teos on se juttu
- yhteisö on se juttu, koko perheen tanssijuhla
- ujo tutkimusmatka omaan kehoon
- ei tarvitse esiintyä lainkaan, voi tarjota yleisölle työpajoja jolloin he voivat liikuttaa omia kehojaan
- yhteisötanssi vapauttaa ja ratkoo sosiaalisia ongelmia, taiteilija taustalla
- ei tässä mitään tunteja pidetä, uudet vain vedetään mukaan
- olla osa jatkuvuutta pelimanniperinteessä – We speak English to welcome everybody! This is a living tradition! (joka myös tarkistaa sukupuolittuneita käytänteitään)
- olet gurun oppilas, hän siirtää vastuun harteillesi kuin shamaani – valitse tanssijanimesi!
- tehdään tilaa uudelle sukupolvelle, rakastavan haikeana > tanssijan elämäntarina
- annetaan lapsiyleisölle moraalinen tila pitämällä oman egon diiva aisoissa > tutsi, tunnelma
- meditaatio, antaudu vietäväksi
- skabaa, ollaan ystäviä!

Edellä on vain pieniä hetkellisiä välähdyksiä. Mutta ne kertovat **ikkunoiden takana aukeavista maailmoista**, jotka ovat syviä ja rikkaita, ja joihin osallistuminen palkitsee tekijöitä ja kokijoita.

Uskon, että pienikin muistutus **sisäisten hyvien** olemassaolosta on tässä ajassa ratkaisevan tärkeää. Tällaiset alustavat muistumat voivat tanssin ammattilaisista tuntua tarpeettomilta tai vähän säälittäviltä (?), tai osa on itselle tuikituttuja samalla kun osa on vieraita. Tanssin ulkopuolisille – mukaan lukien materiaalistien resurssien käytöstä päättävälle – on kuitenkin tarpeen muistuttaa, että (esim.) urheilu ei ole ainut käytännöllinen toiminta, joka kantaa ihmisenä olemisen kannalta välttämättömiä moraalisia resursseja.

Soisin, että tulevaisuudessa me tanssin yleisöt saisimme nauttia yksi ikkuna kerrallaan **kiireettömistä paneutumisen illoista ja viikonlopuista** jonkin tietyn perinteen tai koulukunnan äärellä, sen historiaan, tekijöihin, keinoihin, päämääriin ja motiiveihin tutustuen. Tätä ei ole Suomessa tarpeeksi, vielä. Uskon, että uusia yleisöjä kasvaisi, jos tietäisimme enemmän.

Mutta toimintatutkijat eivät vain tutki, he myös toimivat. Minkälaisia **interventioita** me teimme?

Sparraukset, työhyvinvointi, keskustelut ... mitä niistä aiheutui?

Pyrimme antamaan jotain niille toimijoille, jotka avasivat meille ovensa ja työnsä. Matkustaessamme ja tavatessamme tekijöitä olemme aina sekä hvainnoineet että keskustelleet, siinä määrin kuin se on ollut mahdollista ja tekijät ovat sen sallineet. Annoimme työnohjauksellista tukea Tanssin talo ry:n projektitiimille vuosina 2017-2018.

Fokusryhmätyöskentely ... miten vaikutti?

Meillä oli kolme fokusryhmää: Tanssilähettiläät, f-ART House, ja kesätyönuoret..).

Tanssilähettiläät oli koottu alunpitäen Kaari Martinin toimesta Tanssin talon monilajisuuden tueksi, kokoamaan tietoa ja toimimaan yhdyslinkkeinä kukin oman lajinsa toimintakentän suuntaan. Suoritettuaan annetun tehtävän ryhmä halusi jatkaa ryhmänä, joten otimme heistä kopin ja toimimme sihteereinä ja fasilitaattoreina itseohjautuvalle ryhmälle.

Viisi ryhmän jäsentä ryhtyi vuonna 2019 kokeilemaan uudentyyppistä toimintaa, joka luo kesäkaudelle taiteilijantyötä yhteistyössä kuntien kanssa, ja samalla lähestyy paikallisia yleisöjä tuoreella otteella. Tässä kohdassa koimme yhden toimintatutkijan valon hetkistä: meitä ei enää tarvittu, vaan toimijat löysivät itse, yhdessä, suunnan ja voimaa omintakeiselle työotteelleen.

f-ART House on nuorten tanssitaiteilijoiden, osin vielä opiskelijoiden, kollaboraatio, jota sparrasimme ja jonka tuotantotoimintaa Isto erityisesti seurasi. Molemmista fokusryhmistä oli mukana ihmisiä työpajoissamme vetäjinä.

Tanssin talon projektitiimi rekrytoi kesällä 2018 joukon alle 18-vuotiaita **nuoria kesätyökseen** pohtimaan eri keinoin tanssialan tulevaisuutta myös yleisöjen näkökulmista. Kohtasimme myös nämä nuoret ja seurasimme heidän työnsä edistymistä.

Liittojen aamukahvit ...

...4/2018 oli tapahtuma, jossa alan etujärjestöt ja lukuisat eri tarpeita täyttävät liitot kokoontuivat keskustelemaan rakenteellisista ongelmista ja niiden ratkaisusta. Jalostimme tilaisuuden annista jäsentelyn (kuva 4).

	On jo	Vaikka heti	Lähivuosina	Tavoitettila
Minä ja kaverit		hybridien tukiverkosto	porukoita, osuuskuntia	managereja, agenttuureja, toimivia ansaintamalleja
Yhdistys, liitto, firma, koulut	#metoo-vaikutuksia: Tinfolla tutkimus, STOPP koulutusprojekti, TEME häirintätyöryhmä		yrittäjä-työläisestä ammattilaisjäsen? tekijänoikeuslakien tunteista, työelämätaitoja, työyhteisötaitoja, mentorointi ja alumnitoiminta, täydennys- ja jatkokoulutusta	Tanssin alan palveluista helppo saada tietoa, nuorilla realistinen kuva (ja intoa), yhteistyörutiinit
Tanssin ala yhdessä	aluekeskukset, kiertue toiminta, Kiertoliike	lobbausta, pelonhävennystä (epäkohdista sallittua puhua)	lobbausfoorumit, harjoittelupaikkoja, oppilaitoskumppanuudet aluekeskusten ja TT:n kanssa	systemaattinen lobbaus
Suomen haaste (poliitikot tekevät, mutta tanssin ala hoputtaa)	Taikusydan	ulkomaisten tutkintojen status, uusien soveltavien hankkeiden palvelumuotoiluun kumppanuus ja seuranta alusta lähtien	oppilaitosyhteistyö monialaisesti ratkaisuna prosenttitaitteen kohtaanto-ongelmaan, ammattinimikkeen suojaus niille joilla ei koulutusta Suomessa? sertifiointi? näyttökokeet?	taideoppilaitosten erityisyys ymmärretty, tanssin tarpeet tyydytetty yhtä hyvin kuin urheilun
Aikamme iso juttu	Ulkomaiset mallit soveltavasta taiteesta			hybridityön de-prekarisointi

Kuva 4.

Alumniklubi ...

TeaKin alumnit keskustelivat vilkkaasti 4 / 2018 alan näkymistä, resurssikuopasta, arvostuksesta. Kävi ilmi mm. että alalla oli aiemmin enemmän kollektiivirakenteita kuin nykyisin. Keskustelun tarve on patoutunutta, tunne, että ne ovat järjestäytymättömiä, voimattomia ja toisteisia – ja moni kommentti ymmärrettävästi turhautunut.

Vallan näyttämöt ...

Järjestämästämme Vallan näyttämöt -tilaisuudesta 3 / 2019 seurasi vilkasta keskustelua alan lehdissä ja myös suullisesti, ja reaktiot valaisivat meille sitä, miten valtaa ei käytetä ainoastaan valtasuhteiden tai valtarakenteiden avulla, vaan myös itsehallintana, vallitsevia **ideologisia diskursseja** seuraten.

Kiertoliikkeen työpajat ... mitä niistä jäi kentälle?

Suurin yksittäinen ponnistuksemme oli kaikille Kiertoliikkeen 2019 osallistujille tarjottu ilmainen työpaja, jossa päästiin kauan kaivatulla tavalla pienryhmissä työstämään kukin **omia työorientaatioitaan** ja keskustelemaan uusien resurssien ravittuna kollegojen kanssa siitä, miten työskennellään, mitä yritetään saada aikaan, miksi se on arvokasta ja keitä oikeastaan ollaan tai keneksi ollaan tulossa, ammatillisesti, kun näin työskennellään.

Meillä on nyt noin 90 ammattilaista tällä alalla, joilla on halutessaan mahdollisuus palata tähän **reflektioon**, käyttää sitä resurssina omassa toiminnassaan, ja **sanoittaa** tärkeitä ja myös vaikeita asioita kollegojen kanssa. Heillä on yhteistä sanastoa, jolla kahvipöytäkeskusteluihin voi tuoda uutta suuntaa, ja kenties tehdä jotain toisin. Niille, jotka eivät olleet Kuopiossa

tiedoksi, että kaikki työpajojen materiaalit ovat ladattavissa [tanssinhyva.fi - sivuilta](http://tanssinhyva.fi-sivuilta).

Tämän kaltainen materiaali on yleensä maksullista, eivätkä konsultit ole halpoja. Tällä kertaa se oli ja on edelleen tarjolla ilmaiseksi, kiitos tutkimusrahoittajien. Ihan vastaavaa kehittämisresurssia ei saisi maksamallakaan, sillä lähestymistapa on harvinainen, suomalaisen tutkimuksen hedelmä, josta professori Räsänen saa kertoa enemmän. Kaiken kukkuraksi räätälöimme materiaalin tanssia varten, teitä varten. **Tämä resurssi siis jää kentän käyttöön.** Kuinka paljon te siitä hyödytte riippuu teistä itsestänne. Kentälle jäävät myös ne kouluttamamme seitsemän ammattilaista, joilla on tästedes työnohjauksellisesti viritetty alustava pätevyys kehittämistoiminnan fasilitointiin käytäntöteoreettisella otteella, pienryhmämuotoisesti.

Kirja on tulossa ...

Varsinainen **tutkimusraporttimme** laaditaan kirjan muotoon, joka toivoakseni on helposti lähestyttävää, sujuvasti kirjoitettua, joskaan ei kevyttä proosaa. Saamme sen julkaisuun näillä näkymin alkusyksystä, Taideyliopiston **Nivel-sarjassa**. Kirjasta tulee sekä paperiversio että sähköinen, **vapaasti saatavilla oleva versio**. Kirja tulee palvelemaan kaikkia aspekteja, joita tänään käsittelemme. Tutkimme parhaillaan, millä tavoin myös alan ammattilaisten **kehittämistarpeita** voitaisiin tukea vielä kirjan välityksellä. Otamme mielellämme vastaan tähän liittyviä toiveita. Tanssialalla on niin suuri aukko työn kehittämistoiminnassa, että tällainen toiminta on pikemminkin harvinainen poikkeus. Haluamme mielellämme vielä viime töiksemme tehdä kaikkemme sen eteen, että saisimme toimijoiden käyttöön resursseja, jotka olisivat **omaehtoista kehittämistä** tukevia. Materiaalisten resurssien niukkuudessa on vähän hyviä puolia, mutta se sentään, että omatoiminen askartelu saattaa pitää kehittämisen tekijöiden omissa käsissä, sen sijaan että sitä ostettaisiin esim. liiketoiminnan yleisjohtamisen konsulteilta.

Tutkimusmenetelmien kehittäminen ... mitä opittiin?

Tällaisia hankkeita ei järjestetä joka vuosi eikä joka alalla. Me otimme vakavasti sekä etnografian että kehittämisen.

Isto ja minä toimimme **työparina**, jolla oli kahdet kasvot, ja kaksi paria silmiä, korvia – ja raajoja. Kykenimme näkemään tanssin pienoismaailmoja sekä sisäpuolisen että ulkopuolisen silmin, ja toimimme havaintomme ja ihmetyksemme keskinäisiin keskusteluihimme, joissa meitä auttoi myös kolmas työtoverimme, elokuvaohjaaja Salla Sorri. Olimme myös paljon tehokkaampia yhdessä kuin kokemukseni mukaan yksinäinen etnografi on. Ehdimme moneen mukaan. Löysimme työtapoja, jotka täydentävät toisiaan. Sukelsimme toistemme maailmoihin myös siten, että Isto ryhtyi käytäntöteoreetikoksi alan opintopiirin pitkäaikaisena osallistujana.

Osallistuvat menetelmät ovat omalakisista tapahtumia, jotka seuraavat ennalta laadittua käsikirjoitusta parhaimmillaan löyhästi. Sen sijaan ne seuraavat

johtolankoja. Ne kohtaavat ihmisiä, mukautuvat olosuhteisiin. Tämä oli tiedossa alusta lähtien. Ehkä yllätyimme jonkin verran siitä, miten kapea ja lyhytaikainen tutkimuksen "**tilaus**" loppujen lopuksi oli toimijoiden keskuudessa. Opetuksena sekään ei ole ihan uusi toimintatutkimuksen historiassa. Minkä tahansa kentän toimijoiden väliset **jännitteet ja valtasuhteet** tulevat ilmi kunnolla vasta kun tutkija on jo uppoutunut kenttään. Silti tutkimus voi olla hyödyllinen ja tuottaa paljon tietoa.

Yhteisötutkimuksesta ei voinut lopulta paljon puhua. Sen sijaan todistimme yhteisöllisyyden katoamista. Sekin on tulos. Aika pysäyttävä tulos.

Kerronnallinen raportointi on vasta tuloillaan, joten sen onnistumisesta meillä ei ole vielä tietoa, ja sama on sanottava elokuvasta, joka on tulossa jälkityöstöön vasta tänä vuonna. **Elokuvan tekijän seura** on kuitenkin tehnyt meille tutkijoille hyvää. Salla on lisännyt oman reflektiivisen kerrostumansa työhömmä. Vaikka aluksi minua etnografina hirvitti ja vähän hävettikin kameran edessä esiintyminen. Etnografin työetiikkaan ja kutsumukseen kuuluu tutkittavien kuuntelu, kunnioitus ja tilan antaminen heidän äänelleen. Olin ajatellut, että saisimme kameran täydentämään muistivihkoa, kuvaamaan tanssin tekemistä. Miksi siis minua kuvataan? Mitä varten minulle asennetaan mikrofoni vaatteisiin? Vähitellen olen kuitenkin rauhoittunut ja ajatellut, että minun vaatteissani mikrofoni kulkeutuu niiden ihmisten luo, jotka tekevät tanssialan töitä. Salla sanoi, että olemme "avaimenreikä", jonka kautta hän tulee aiheen äärelle. Olen yrittänyt venyttää sitä avaimenreikää mahdollisimman suureksi.

Lopuksi

Puheenvuoroni päätteeksi teimme yhdessä vielä yhden harjoitteen. Olkoon sekin lukijoiden saatavilla siltä varalta, että se inspiroi pientä lisäkierrettä omaehtoiseen kehittämiseen. Harjoite on suunnattu siihen suurimpaan havaitsemaamme kehittämiskohteeseen, jonka hyväksi alan ammattilaiset voivat ryhtyä toimintaa vaikka heti ja ilman lisärahoitusta (kuva 5).

Pariharjoite

Ota pari vierustoverista, joka on ennestään tuntematon.

Esitelkää itsenne toisillenne (lyhyesti).

Kerro kaverille: **Mihin minulle ennestään tuntemattomaan tai huonosti tunnettuun tanssin lajiin/porukkaan haluaisin tutustua lähemmin?**

Kirjoita ylös kaverisi toive, hän kirjoittaa sinun. Pitäkää paperit anonyymeinä. Kerään ne aineistoksi.

Kuva 5.

Toimintaohje menee kutakuinkin näin: nouskaa seisomaan ... ottakaa pari sellaisesta vierustoverista tai läheltä löytyvästä osallistujasta, joka on ennestään vähän tuntemattomampi.

Esitelkää itsenne lyhyesti toisillenne.

Paripulina: **"Mihin minulle ennestään tuntemattomaan tai huonosti tunnettuun tanssin lajiin/porukkaan haluaisin tutustua lähemmin?"**

Kirjoita ylös kaverisi toive, hän kirjoittaa sinun.
Mutta pitäkää paperit anonyymeinä. Kerään ne aineistoksi.

Kerätään paperit talteen.

(harjoite yhteensä 6-7 min)

Kiitos kaikille!

Jos teillä ei ole käyttöä muistiinpanoille, harjoitteen voi toteuttaa myös niin, että keskustelujen sisältö jää keskustelijoiden tietoon – tai niin, että se puretaan jollain tavalla yhdessä. Anonymiteetti voi silti olla hyvä säilyttää, se tukee rohkeutta nimetä uteliaisuuden kohteita vaikka ei ihan osaisi "oikeita" termejä, tai olisi muita empimisen syitä.